

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Cene inseratov:
Enostopna petlinna vrsta malih
oglasov po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, poslana itd.
po Din. 4-
Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvenredni
ponedeljki in črne po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni pisma se ne
sprejemajo. Uredn. šte. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev 7563, praška in dunaj. 24.797.

Makedonsko vprašanje
in federacija.

Odličan makedonski publicist Ivan Bjelev, čegar ime je dobro znano tudi po zapadni Evropi, je napisal v zadnji številki »Nezavisime Makedonije«, ki je izšla tik pred prepovedjo lista od strani nove bolgarske vlade, velezanimiv članek o makedonskem vprašanju, v katerem izvaja, da se da to vprašanje pravično rešiti le potem: federacije vseh jugoslovanskih držav.

Bjelev piše:

»Odkar so si Grki in Srbi Makedonijo razdelili in jo podjarmili, trdijo eni in drugi, da makedonskega vprašanja ni več. Za nas Makedonce pa, ki moramo gledati, kako naše brate po krvi, veri in jeziku zatirajo, kako jim uničujejo njihovo kulturo, šole in cerkve — za nas Makedonce je pa makedonsko vprašanje še vedno odprto in nerešeno. Tudi dejstvo, da se vse evropsko časopisje od časa do časa bavi z makedonskim vprašanjem, dokazuje, da je makedonsko vprašanje še vedno nerešeno, oziroma da čaka na svojo pravično rešitev, kakor to zahtevajo Makedonci sami.

Makedonci so že mnogo žrtvovali za svojo svobodo. Srbi in Grki zatirajo Makedonce naravnost okrutno. Makedoncem je odvzeta pravica postave in ustavne borbe za svoja prava, in ogrožene so njihove jezikovne, kulturne in človeške pravice. Makedonci danes niso gospodarji svojih domov in svojega premoženja. Srbi in Bolgari so danes neomejeni gospodarji nad življenjem in premoženjem Makedoncev. Da si zavarujejo svoje pravice, se morajo Makedonci danes posluževati protipostavne borbe. Danes ni nobena skrivnost več, da je vsa Makedonija brez razlike vere in narodnosti združena v revolucionarni makedonski organizaciji, ki mogočno širi svoja krila nad vso svobodo željno Makedonijo, ki hoče mir in pravico. Svojim zavojevalcem, Srbom in Grkom, ne bo dala miru, dokler si ne pripori avtonomne, svobodne in neodvisne Makedonije — kar bi bila najpravičnejša rešitev makedonskega vprašanja.

Drugi važen činitelj v borbi makedonskega vprašanja je makedonska emigracija, ki razni makedonski komiteji in bratstva, ki se bore za svobodo Makedonije. Ta emigracija se bori za svoja prava v časopisju, na shodih, s protesti itd.

Srbi in Grki tekmujejo med seboj, kdo bo zavladal nad celo Makedonijo. Pre ali slej pa se bo začel proces ujedinjenja Makedonije v eno neodvisno celoto.

Po končani svetovni vojni sta Srbija in Grčija zavladatai vsled naklonjenosti veselih nad mnogimi tujimi deželami in sta postali »veliki«. Grčija vlada danes nad deli Bolgarov, Turkov, Rumunov in Arnavtov, ki so njeni zakletki sovragi. Srbija je zavladata nad delom Bolgarov, nad celo Hrvatsko, Slovenijo, Bosno in Hercegovino, Dalmacijo, Črno goro in nad številnimi Turki, Nemci in Madžari, ki se nikakor ne morejo ujeti v svoj današnji položaj. Zato vlada in v Grčiji in v Srbiji veliko nezadovoljstvo. To stanje je nevarno in prej ali slej mora priti do razočaranja, takrat pa se bo rešilo tudi Makedonsko vprašanje.

Srbija in Grčija sta bile pred vojno mali in revni državi, skoro brez kulture. Po vojni sta postali »veliki« državi po milosti zaveznikov. Nakon zgodovine pa nas uči, da take države niso močne.

Edina rešitev iz vseh nepravil leži v federaciji vseh južnih Slovanov. Ta ideja ni nova. Za njo so se navduševali vsi veliki južni Slovani. Federacija je mogoča le, če uživajo vsi deli enako svobodo, enake pravice in nosijo enaka bremena. Zato pa ima ta ideja mnogo pristašev: Vsa Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Dalmacija in Črna gora žele federativno ureditev jugoslovanske države. Srbija se tej ideji še protivi iz bojazni, da izgubi hegemonijo nad južnimi Slovani. Ta ovira pa bo padla. Samo federacija more zagotoviti vsem južnim Slovanom njihovo moč, trajen mir, visoko kulturo in brz napredek vseh federativno združenih držav. Pomen in značaj federacije bodo polagoma uvideli tudi Srbi, ker si bodo na ta način zagotovili izhod na tri

morja, na jadransko, egejsko in na Črno morje. Makedonija mora postati avtonomna, neodvisna, in zato se bo borila za federacijo do zadnjega.

Ta članek, ki ga je objavil tudi zagrebški »Obzor«, je za nas zgolj informativ-

Vesti o nameravavani aretaciji Radića.

Zagreb, 18. julija. (Izv.) Povodom vesti, da vlada namerava Stjepana Radića aretirati, se je Vaš dopisnik obrnil na neke politične vodivne osebe, ki so ga opozorile na to, da bi se moralo sodišče preje obrniti na imunitetni odsek, da se Radić izroči. Ni pa verjetno, da vlada ta korak stori, ker bi vsa Hrvatska in Slovenija, pa tudi zunanji svet dobili vtis, da se vlada s takim činom hoče maščevati zaradi objave Markovega protokola, ki je pokazal v vsej nagoti njeno politično nemoralnost. Ves svet bi bil prepričan, da hoče vlada izzvati s tem državljansko vojsko, da izvede Veliko Srbijo. Sicer se pa misli, da vlada dela tako velik šum zaradi Radića radi tega, da odvrne pozornost javnosti od svojega vedenja v reškem vprašanju, ki je skrajno sumljivo.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Včeraj in posebnost danes so radikali razširili vesti o nekakem protidržavnem delovanju Radića in HRSS. Te vesti so širili v parlamentu. — V kuloarjih so bile te vesti sprejete kot resne in govorilo se je, da bo Radić vsled

Izjava podpredsednika Jugoslovanskega kluba glede Markovega protokola.

Belgrad, 18. jul. (Izv.) Včeraj in danes se je mudil v Belgradu glavni urednik »Slovenca« g. Smodej. Ob tej priliki so vsi listi objavili senzacionalna poročila o namenu njegovega prihoda, kateremu pripisujejo posebno važnost. Njegov prihod spravljajo v zvezo z objavo zagrebskega protokola sporazuma in objavljajo najrazličnejše netočne vesti, kako je prišlo do objave ter trdijo, da je bil protokol objavljen brez sporazuma s SLS in Jugoslovanskim klubom. Zato da sta vodstvo SLS in Jugoslovanski klub sklenila, da prekineta vsako zvezo z g. Stjepanom Radićem. Povodom teh vesti je dal podpredsednik Jugoslovanskega kluba sledečo izjavo: Protokol je bil objavljen sporazumno. Jaz nisem dobil nobene brzogovorne od g. Radića in kolikor sem poučen tudi dr. Spaho ne. Resnica je, da smo bili obveščeni, da bo g. Radić 15. t. m. objavil protokol sporazuma. Zato sta imela muslimanski in naš klub sejo, na kateri se je ugotovilo, da g. Radić namerava objaviti protokol sporazuma z ozirom na Pašićev ekspoze, in da namerava prekiniti vsako zvezo z Belgradom. Kar se tiče objave same, je bilo sklenjeno, da se sporazumemo z g. Radićem in s tem je soglašal tudi izvrševalni odbor SLS. Tako je bil protokol istočasno objavljen tudi v »Slovencu«. Mislim, da so enako storili tudi muslimani. Za prelom z g. Radićem ni bilo doslej nobenega povoda. Upam, da se bo federalistični blok tudi v bodoče boril proti nasilnemu centralizmu. — G. Smodej je prišel v Belgrad v zasebnih poslih in sicer radi časnikarskega kongresa, ki se vrši začetkom avgusta v Ljubljani.

Poslanci Jugoslovanskega kluba proti reakcionarnim določbam vojnega zakona.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Na današnji seji parlamenta so bila sprejeta 5., 6., 7. in 8. poglavje vojnega zakona. Preostaneta še dve poglavji. Poslanec Gostinčar je pri 4. poglavju govoril o delavcih in civilnih osebah, ki so zaposlene pri vojaških upravah. Ker je zakon v tem pogledu asocialen, je zahteval izboljšanje. Govornik je zahteval naj imajo nad temi osebami sodno oblast civilna, ne pa vojaška sodišča. — Poslanec Sušnik je bra-

neg a značaj. To moramo omeniti zategadelj, ker je med nami še mnogo ljudi, ki jim je treba k vsaki besedi pripisati po Stritarjevemu receptu: To je ironija, to je satira, to je resnost, to je šala. To moramo storiti zato, da bo ta članek pravilno razumljen in tolmačil tudi »Slovenski Narod« ...

tega delovanja in vsled svojega zadnjega govora, v katerem da je razžalil kraljico, postavljen pred sodišče. Aktivni ministri izjavljajo, da so v tem smislu poslana navodila v Zagreb. Čeprav te vesti še niso popolnoma potrjene, jih potrjujejo nekatera dejstva. Značilen je članek v »Samoupravi«, ki polemizira z Radićevim govorom. »Samouprava« konča članek z besedami: »Radić je prekinil vsako zvezo z Belgradom in izjavil, da so edini izhod iz položaja nove volitve. Ta govor g. Radića, ako abstrahiramo njegove nedostojne izpade, je tak, da ne bo ostal brez posledic. Potrebno je, da se zanj uporabijo zakonske sankcije čim prej in čim učinkoviteje, da se poudari avtoriteta države.« — Poleg tega je predsednik imunitetnega odbora sklical sejo za petek. Neka vest pravi, da bi se moral Radić izročiti sodišču. Končni sklep o tem vprašanju bo padel v soboto na zadnji seji tekočega parlamentarnega zasedanja. Kljub temu pa nekateri politični krogi ne verjamejo, da bi imeli radikali toliko poguma, da to izvrše.

nil stališče Jugoslovanskega kluba, ki je označeno v oddvojenem mišljenju kluba. — Poslanec Nemanjić je govoril o orožnih vajah. Povdarjal je, da se kličejo na vaje ljudje ravno ob času velikega dela. Zahteval je, naj se natanko določi čas za orožne vaje, ki naj bodo največ dve in naj trajata po 14 dni. — Govorila sta nadalje poslanca Kranjc in Vesnjak, ki je pri 8. poglavju zahteval, naj imajo vsi državni uslužbenci enake plače, ker častniki niso nič drugega kakor državni uslužbenci. Nastopil je posebno proti visokim dokladam oficirjem za služe. Če se te doklade še izdajajo, naj jih dobe direktno služe. Povdarjal je, kako je nedostojno, da se oficirski služe uporabljajo za privatna dela, ker so rekrutirani za vojaško službo.

Vlada še zdaj ni našla pokritja za uradniške plače.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Zakonodajni odbor je danes nadaljeval razpravo o četrtem poglavju uradniškega zakona. Finančni minister dr. Stojadinović je med drugim izjavil: Ako pogledamo izdatke, ki gredo danes iz državne blagajne, vidimo, da se za uradniške plače izdaja vsota 400 milijonov dinarjev. To so redne plače. Draginjske doklade pa znašajo okroglo 2 milijardi 200 milijonov dinarjev, skupaj tedaj 2 milijardi 600 milijonov dinarjev. To je vsota, ki se izdaja za civilno uradništvo. Po novem zakonu bi znašale redne plače 1 milijardo 530 milijonov dinarjev. Tej vsoti je treba dodati draginjske doklade v znesku 2 milijardi 200 milijonov dinarjev; od tega je treba odbiti doklade za otroke v znesku 150 milijonov dinarjev. Skupni izdatki za uradništvo bi po novem zakonu znašali 3 milijarde 580 milijonov dinarjev, tedaj 980 milijonov dinarjev več kot doslej. Ker je pa za povišanje plač na razpolago samo 400 milijonov dinarjev, je treba vsoto 980 milijonov reducirati. Prva redukcija bo v tem, da bo povišanje stopilo v veljavo še-le 1. oktobra, s čimer se vsota zmanjša na 735 milijonov dinarjev. Ostane še deficit 335 milijonov dinarjev. Da se najde pokritje, se bo izvršila velika redukcija uradništva. — Po govoru dr. Stojadinovića se je pričela debata, katere so se udeležili demokratje Dadinović, Marinković, Sečurov in Kumanudi. — Prihodnja seja bo jutri.

SEJA MINISTRKEGA SVETA.

Belgrad, 18. julija. Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom kralja. Razpravljali so o doseda-

njih sejah narodne skupščine in o sobotni seji. Nadalje so razpravljali o notranjem in zunanem političnem položaju. Seja je trajala pol ure. Kralj odpuštuje na Bled.

Razprava o železničarskem zakonu.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Sekcija za železničarski zakon je imela danes sejo, ki je trajala od 9. do 1. popoldne. Razprava je došla do člena 173. Poslanec Žebot je stavil spreminjalne predloge na podlagi zahtev železničarjev. Jutri se bo razpravljalo o členih, ki govorijo o disciplinarnih predpisih, o sprejemanju v službo, o obnašanju v službi, o plačah in pokojninah železničarjev.

Danes je došla v Belgrad deputacija železničarjev iz Slovenije. Stopila je v stik s poslanci Jugoslovanskega kluba, ki delujejo v sekciji za železničarsko pragmatiko. Železniški minister Janković je izjavil, da bo izboljšanje gnetnega stanja železničarjev stopilo v veljavo s 1. oktobrom, tedaj istočasno kot za ostale državne uslužbence. Minister zelo forsira razpravo o načrtu tega zakona, ker da je treba železničarjem dati vsaj psihološki uspeh s tem, da se zakonski predlog sprejme v sekciji. Kakor je Vaš dopisnik iz povsem zanesljivega vira zvedel, se o železničarskem zakonu pred jesenskim zasedanjem ne bo več razpravljalo.

Jugoslovanski klub za
trboveljske rudarje.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) V zadevi rudarjev trboveljskega premožokopa so poslanci Jugoslovanskega kluba že večkrat intervenirali pri ministrstvu za šume in rude Srskiću. Danes sta imela poslanca Kremžar in Sušnik ponovno daljši razgovor z ministrom o gibanju trboveljskih rudarjev. Temu razgovoru je prisostvoval tudi generalni ravnatelj Trboveljske premožokopne družbe. Konferenca se bodo nadaljevala. Zastopnika Jugoslovanskega kluba sta opisala vse pritožbe rudarjev in spor, ki bi nastal med družbo in rudarji.

LUKAN PRED PADCEM?

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Semkaj je došel ustanovitelj radikalne stranke v Sloveniji dr. Sajovic. Danes je konferiral s Pašićem, Ljubo Jovanovićem in z nekaterimi ministri. Njegov prihod se spravlja v zvezo z reorganizacijo radikalne stranke v Sloveniji, ki se nahaja v obupnem položaju. Ta položaj je baje zakrivil bivši minister dr. Zupanić. Slovenski radikali zahtevajo, da se v najkrajšem času izmenjajo nekateri politični uradniki, v prvi vrsti veliki župan dr. Lukan, ki bo baje razrešen že v par dneh. Imenujejo se že kandidati za njegovega naslednika.

DR. NOVAČAN DOBIL KOŠARO.

Belgrad, 18. jul. (Izv.) Kakor smo že javili, se mudi že več dni v Belgradu dr. Novačan. Danes ga je sprejel predsednik narodne skupščine Ljubo Jovanović, kateremu je dr. Novačan ponudil v službo svoje politične sposobnosti. Dr. Novačan bi rad organiziral v Sloveniji vse »antiklerikalne« elemente v močno stranko, ki bi simpatizirala z radikali. Ker je za to treba mnogo denarja, ga je zahteval od radikalov. Ljubo Jovanović je poslušal poročilo dr. Novačana, ga prekinil in odbil njegove usluge. Ker je dr. Novačan še dalje silil v njega in zahteval pomoči, je njegova avdijenca končala v asistenci skupščinskega sluga. — Dr. Novačan je poskušal tudi pri zemljoradnikih, pa tudi pri teh ni uspel.

INTERVJU LAŠKEGA LISTA Z RADIĆEM.

Rim, 18. julija. (Izv.) »Giornale di Roma« objavlja razgovor svojega dopisnika z Radićem, ki je izjavil, da Hrvatje od Italije ne pričakujejo nikake intervencije, toda je tudi ne izključujejo. Italija nima prav, da se drži popolnoma pasivno. Težnja Italije za stratejskimi mejami je sicer razumljiva, toda če bi se Italija zauzemala za male narode kakor so Francozi svoječasno ščitili Grke, bi jim Hrvatje zagotovili strogo nevtraliteto.

V. Katol. shod v Ljubljani.

SPORED, V PODROBNOSTIH SE NE OBVEZEN.

Glavni pripravljalni odbor je sklenil, da se vrši katoliški shod v glavnem samostanu. Zato se je določila nedelja, 26. avgusta, kot glavni manifestacijski dan katoliškega shoda, ves spored pa se je razpredelil tako, da velja 26. avgust kot verski dan, 27. avgust kot prosvetni dan, 28. avgust kot socialni dan katoliškega shoda.

Katoliški shod izključuje kot nepolitična skupščina katoličanov vsakršno zborovanje kakršne koli skupine. Zato bodo ob katoliškem shodu zborovale tudi le naše verske in kulturne organizacije. Naša akademična in srednješolska mladina korača na čelu prireditvam naših kulturnih organizacij. Zato si je določila že soboto, 25. avgusta kot svoj dijaški dan in bo zborovala ves ta dan predpoldne in popoldne. Ravno isto je storilo naše katoliško zavodno učiteljstvo, ki ima svoja posvetovanja in zborovanja celo soboto, in naše krščansko misleče delavstvo, ki zboruje že v soboto popoldne. Tudi naše krščansko ženstvo si ni dalo vzeti prilike, da zbere ob katoliškem shodu svoje čete ter ima v soboto popoldne ženski kongres kot nekak katoliški shod v malem še pred prvim katoliškim shodom. Besede Pija XI., ki jih je rekel zastopnicam mednarodne ženske zveze »Sempre prime le donne christiane, così al Sepolcro come alla Croce« — Vedno prve so krščanske žene, tako pri Grobu kakor pri Krstu. Po svojem obfirmem programu bodo govorile razen o organizatoričnih zadevah Slovenske krščanske ženske zveze o krščanski vzgoji otrok, o dolžnosti žene, matere, gospodinjice doma in v javnosti.

V soboto ob dvajsetih je za udeležence V. katoliškega shoda pozdravni večer, ki ga priredi naša dijaška omladina; govorili bodo zlasti neslovenski udeleženci.

V nedeljo, 26. avgusta, je velik manifestacijski sprevod, pri katerem nastopi okoli 3000 Orlov, narodne noše in naše organizacije, razdeljene po skupinah. Ob pol desetih je sveta maša na Kongresnem trgu, ki jo daruje apostolski nuncij msgr. Pelegrinetti. Po sveti maši je posvetitev presv. Srcu Jezusovemu, po kateri se bo pela pesem »Posvetitev domovine« in »Povsod Bog«. Nato je veliko manifestacijsko zborovanje, pri katerem sta dva slavna govora. Popoldne ob pol treh so v vseh ljubljanskih cerkvah razne pobožnosti: za Marijine družbe, misijone, III. red, evharistična, sv. Cirila in Metoda, za dijakke, za vojakke. Ob štirih bo orlovska telovadba v Stadionu na Dunajski cesti. Ob osmih je proizvajanje oratorija »Vnebovzetje Marijino«.

V ponedeljek, 27. avgusta ter v torek, 28. avgusta je ob sedmih v stolnici cerkveni govor, nato pontifikalna sveta maša, ki jo daruje vsakokrat en nadškof. Ob pol devetih naprej do polne je vsakokrat zborovanje odsekov, in sicer:

V ponedeljek:

1. Odsek za leposlovje, znanost in umetnost;
2. Šolski odsek;
3. Odsek za narodno prosveto.

V torek:

1. Odsek za versko življenje in нравni prerod;
2. socialni odsek;
3. Odsek za cerkveno-politična in politična vprašanja.

Pri vsakem odseku bo povprečno pet referatov, ki bodo trajali do dvajset minut, po referatu pa diskusija.

V ponedeljek in torek ob dveh popoldne so zborovanja različnih verskih in kulturnih organizacij, in sicer v ponedeljek: misijonsko zborovanje, zborovanje III. reda, zborovanje Marijinih družb, občni zbor Vzemnostni. V torek: zborovanje Apostolstva sv. Cirila in Metoda, občni zbor Leonove družbe, zborovanje Svete vojske, zborovanje Vincencijeve družbe, zborovanje salezijanskega sodelništva.

V ponedeljek in torek od štirih do sedmih zvečer je slavnostno zborovanje, pri katerem nastopijo vsakokrat po štirje govorniki. V ponedeljek obravnavajo slavnostni govori te-le predmete: veličastvo katoliške cerkve, šolsko vprašanje, mladinske organizacije, narodna in državljanska vzgoja. V torek pa: Sodobni socialni razvoj in krščanstvo, obnova družinskega življenja, delo za treznost, verska misel v javnosti. V torek zvečer se konča katoliški shod z zaključnim večerom, ki ga priredi akademično starešinstvo, v sredo 29. avgusta ob sedmih pa je še rekviem za umrle udeležence prvih štirih katoliških shodov.

Ob katoliškem shodu se bodo vršile razen tega še te-le prireditve: V soboto ob osmih telovadna akademija Orlov v dramskem gledališču, v soboto, nedeljo in ponedeljek ob osmih »Trpljenje Kristusovo« v Ljudskem domu. Narodno gledališče pa bo priredilo te dni sledeče predstave: v opernem gledališču v soboto in v ponedeljek Foersterjevega »Gorenjskega slavčka«; v nedeljo Smetanovo »Prodano nevesto«. V dramskem gledališču pa: v nedeljo Medvedovo »Za pravdo in srce«, v ponedeljek pa Shakespearejevega »Hamleta«.

Mir s Turčijo.

Lausanne, 18. julija. (Izv.) Danes se je sestala plenarna konferenca, ki je zborovala od 5. do 8. ure. O posvetovanju je bil izdan uradni komuniké, ki ugotavlja, da je konferenca svoje delo uspešno končala. Dne 24. t. m. bo svečana seja, na kateri bodo podpisali mirovno pogodbo.

DOBRO ZNAMENJE.

London, 18. julija. (Izv.) Štiri angleške vojne ladje so nastopile pot iz bosporske morske ožine v svojo domovino.

Mažarski zunanji minister polemizira.

Budimpešta, 18. julija. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je minister vnanjih zadev Daruvar obžaloval opozicijske govornike, ki se sklicujejo pogosto na očitek vnanjih neprijateljev, da bi s temi oslabili moč vlade in Ogrsko predstavili kot najbolj protidemokratsko državo na svetu. V resnici je pa Ogrska bolj demokratska kakor njene sosedne države. Do dobrega razmerja med Ogrsko in med sosednimi državami ne more priti ne po krivdi Ogrske, ampak po krivdi sosednih držav. Tudi očitjanje militarizma ni utemeljeno. Sosedne države so mnogo bolj militaristične. Kar se tiče Ninčičeve izjave glede internacijskih taborov, očitjanja niso utemeljena, ker se v njih ne nahaja 140 Jugoslovancev, ampak samo 39, a tudi zaradi teh se že vrše razgovori z jugoslov. zastopnikom, da bodo izročeni jugoslovanskim oblastem. Dočim se je dal doseči sporazum z velesilami razmeroma lahko, je sporazum s sosednimi državami jako težaven. Z Romunijo in z Jugoslavijo se pogajanja do danes niso niti pričela. S Češko se pogajanja nadaljujejo. Kar se tiče vnanjega posojila, je upanje, na bodo tudi Čehi uvideli, da je konsolidacija Ogrske brez vnanjega posojila nemogoča.

BENEŠEVE KONFERENCE.

Pariz, 18. julija. (Izv.) Dr. Beneš je imel včeraj jako dolgo konferenco s Poincaréjem. Danes se je odpeljal dr. Beneš v Bruselj.

MUSSOLINIJEVA VOLIVNA REFORMA.

Rim, 18. julija. (Izv.) Parlament je sprejel dostavek k volivnemu zakonu, ki ne dovoljuje volivne pravice v aktivni službi stoječi milici.

ZVIŠANJE ZELEZNISKIH TARIF V NEMČIJI.

Berlin, 18. julija. (Izv.) Na današnji seji državnega železniškega sveta so sklenili s 1. avgustom zvišati železniške tarife in sicer osebnih tarife za 1. in 2. razred za 300 odstotkov, za 3. in 4. razred za 250 odstotkov, za tovorne vlake pa za 150 odstot.

ZAPORA V PORUHRJU.

Berlin, 18. julija. (Izv.) Prometna zapora v Poruhrju, ki bo trajala 10 dni, se izvršuje zelo strogo, tako da preti pomanjkanje živeža v Poruhrju. Večina trgovin z živili je odprtih le po par ur dnevno. Cene živil so silno poskočile.

FRANCOSKE ZAPLEMBE V PORUHRJU.

Düsseldorf, 18. julija. (Izv.) Francozi so zaplenili 24 milijonov mark, ki so bile namenjene za podporo brezposelnim, in 400 milijonov mark, namenjenih za vzdrževanje podporne akcije v Poruhrju.

FRANCOZI ODVAŽAJO PREMOK.

Essen, 18. julija. (Izv.) Francozi so odpeljali velik del premogovih zalog iz Kruppovih tovarov. Zato so morale ustaviti delo takozvane Martinove peči.

DVIGANJE »LUSITANIJE«.

London, 10. julija. (Izv.) Ladja »Semper paratus« je odplula na mesto, kjer je bila potopljena »Lusitania«, da sodeluje pri dviganju »Lusitanije«. Upajo rešiti vsaj zlato, ki se je nahajalo na »Lusitaniji«.

Iz zunanje politike.

* Slabi izgledi za sporazum glede reparacijskega vprašanja? Na znani govor Baldwina v angleški nižji zbornici je odgovoril Poincaré v svojem govoru v Sanlisu. Dejal je, da Francija od svoje politike ne more popustiti ker bi sicer bila poražena in bi bil ogrožen verski mir. Vsled te izjave prevladuje mnenje, da angleška akcija za rešitev reparacijskega vprašanja v njenem smislu ne bo uspela. Temu nasproti pa je dr. Beneš, ki se je podal iz Londona v Bruselj, izjavil, da je optimist in da bo po njegovem mnenju reparacijsko vprašanje jeseni povoljno rešeno.

* Socializacijski predlog angleške delavske stranke. V nižji zbornici je »Labour Party« predlagala, da se v vsa industrijska podjetja uvede socialni režim pod kontrolo vlade. Predlog je bil odbit s 368 glasovi proti 121.

* Kako je bil ubit Stambolijski. »Zora« piše o tem sledeče: Stambolijski se je bil zabarikadiriral v svoji vili v Slavorici, obdan od 500 oranžistov. Toda ti so pred četami reakcionarcev zbežali. Stambolijskega pa je rešil duhovnik, ki ga je skril v gozdu pod listjem in praproto. Oficirji so pa duhovnika prijeli in ga pod strašnimi mukami prisilili, da jim je povedal skrišališče. Duhovnika so potem zadušili. Stambolijskega pa ubili s puškinimi kopiti. Telo so potem razrezali in v Marico vrgli. Ta čin je pač vreden reakcionarjev, ki se toliko ponašajo z buržujsko kulturo!

* Sporazum male antante z Mažarsko? Iz izjav dr. Beneša sklepajo češki in ma-

žarski listi, da se bo politika male antante napram Mažarski spremenila. Mažarska mora garantirati, da se razoroži in da ne bo več težila za pokrajini, katere so ji bile odvzete, zato pa bo mala antanta popirala velike sile, da Mažarska dobi mednarodno posojilo in se gospodarsko vzpostavi. Tako bi bil zopet storjen velik korak za pomirjenje Evrope. Stvar bo prišla na razgovor na konferenci v Sinaji.

* Mir s Turčijo se podpisuje 24. t. m. Turki so še v zadnjem momentu izsilili od zaveznikov nove koncesije. Razne angleške in francoske firme ne dobe nazaj svojih predvojnih koncesij, ampak se le lahko potegujejo zanje pod istimi pogoji kakor druge. Tudi glede petrolejskih koncesij Turčija neče odnehati. Pač pa smejo zavezniški državi v turških vodah do konca 1923 eno križarko in dve torpedovki.

* Zmaga Mussolinija. Fašisti so po celotni Italiji proslavili sprejetje volivne reforme po parlamentu. V kakšnem položaju se nahaja spričo tega ljudska stranka, ne moremo še ugotoviti. Zdi se, da je odstop don Sturza vendarle imel neugoden vpliv na držanje stranke, ki ni nastopila proti volivni reformi, ampak se le od glasovanja vzdržala. Neko jako čudno izjavo je v tej stvari prinesel »Osservatore Romano«, iz katere bi se dalo sklepati, da ta list reži z Mussolinijem. Vendar pa prinašamo to vest z vso rezervo, ker jo posnemamo iz liberalnih listov. Stvar se bo kmalu jasno razvidela.

Iz Belgrada.

16. julija.

Za orožnike v Sloveniji. V naše tozadevno poročilo o debati v finančnem odboru dne 13. t. m., ko se je šlo za zvišanje draginskih doklad orožnikom, se je vrnila pomota. Sprejet ni bil predlog srb. radikalov dr. Grgina, ki je predlagal, naj se izplačilo zviš. draginskih doklad preloži na jesen. Pač pa je večina sprejela kompromisni predlog, da se zvišane doklade izplačajo že 1. avgusta 1923. Naša poslanca Pušenjak in Žebot sta namreč predlagala izplačilo 1. julija. »Jutro« in »Narod« namenoma lažeta glede zboljšanja položaja policijskih nastavljenecv. Tozadevno vprašanje na referenta Lazića je staval samo naš poslanec Pušenjak.

Ali bomo dobili volitve na jesen? Ker so radikali poučeni, da je federalistični blok dobro pripravljen za bodoče volitve parlament, prevladuje v radikalnem klubu mnenje, da je treba volitve zavleči do skrajnosti. Iz raznih izjav radikalnih veljavok se da sklepati, da si radikali ne žele volitev in bo sedanja narodna skupščina ostala skupaj cela 4 leta, če se ne dogodi medtem kaj posebnega. Za letošnji termin pa radikali tudi niso nič pripravljani. Radikali naglašajo, da bodo tekom enega leta demokrate potolkli. Njihova politika ide za tem, da odvzamejo že pri sedanjih občinskih volitvah demokratom večino vseh glavnih postojanke. Značilno je tudi dejstvo, da se glavni odbor radikalne stranke neprestano brani izplačevati velike svote, koje zahtevajo »organizatorji« in »tajniki« radikalne stranke v Sloveniji. Doba, ko so nekateri novopečeni radikali znali izrabljati Pašičevo brado in molzti radikalno kaso, je že menda minula.

Strašna vročina v Belgradu. V Belgradu in sploh na Balkanu je zavladala te dni tropična vročina. Samo v Belgradu je na solnčarici obolelo do 15. t. m. 14 oseb dne 15. pa sta 2 osebi umrli in 10 jih je nanovo obolelo. Vročina znaša čez 42 stopinj Celzija. Tudi na večer in ponoči je vročina taka, da ljudje ne morejo vztrajati

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalje.)

Prikušovali smo nekaj časa, preden smo se odločili; kajti nismo si bili docela na jasnem. Namenili smo se le, da jih prestrašimo z Rogersovim duhom in jih tako razorožimo. Pogovarjali so se o morskem ropanju; slišali smo, da se hočejo združiti z moštvo ladvice »Sršen« in tudi ladjo samo prido. Vendar je bila to le predigra večjega posla, ki ga pa nismo poznali.

Eden od govoril o Petersu, nakar mu je pomagal. Taj pošepnil na uho, česar nismo slišali, nato pa je glasno pristavil, da ne razume, kaj ima Peters vedno s tim kapitanom pobalnom opraviti; najbolje bi bilo po njegovem mnenju, da jih vržejo v morje. Niso odgovorili; opaziti pa je bilo, da predlog vsem lopovom, posebno pa Jonesu, ugaja. Zelo sem se razburil, posebno ker sem videl, da se Peters in Augustus nikakor ne moreta odločiti. Vendar rpa sem sklenil, življenje dati le za visoko ceno in ne omagati bojazljivosti.

Silno šumenje vetra in valov nas je takoj oviralo, da smo razločili govorjenje v kajiti le v kratkih presledkih. Slišali smo enkrat razločno, da je pomagač nekomu zapovedal, naj prokleta lopova dovede v kajiti,

to, kjer ju bo lahko opazoval; zarot da ne more trpeti. Na srečo se je ladja tako močno zagugala, da ni bilo mogoče izvesti povelja. Kuhar je vstal s štorje in nas šel iskat; silen sunek pa ga je prevrnil proti vratom kabine na desnem krovu, jih odprl in napravil še večjo zmešnjavo. Na srečo ni sunek nikogar nas pomaknil; vrnili smo se nazaj in skovali napadalen načrt, še predno je prišel sel, ki pa je le glavo pomolil skozi vrata. Ni opazil, da je mesto Allena Augustus na straži; zato je kar krepko zakričal pomagačovo povelje. »Gotovo, gotovo!« je odgovoril Peters s spremenjenim glasom in kuhar je takoj izginil iz vrat, da ne bi slutil, da kaj ni v redu.

Nato sta tovariša pogumno odšla proti kajiti; Peters je vrata zaprl tako, kakor so bile prej. Pomagač ga je sprejel s hlinjeno prijaznostjo in je rekel Augustu, da bo zdaj smel stanovati v kajiti in biti njim enak, ker se je bil zadnje čase pridno zadržal. Nato je natočil kozarec ruma in mu ga vsiljeval. Vse to sem videl in slišal, kajti sledil sem tovarišema do vrat in tam obstal. Prinesel sem sesalkina ročaja sabo; enega sem skril blizu vhoda, da bi bil v sili pri roki.

Skušal sem vse te dogodke v kajiti opazovati kar moč natančno. Pri tem sem imel živce vedno napete, ker sem moral biti pripravljen, da na dogovorjeno Peter-sovo znamenje stopim v sredo puntarjev.

Peters je obrnil pogovor prav kmalu na krvava dejanja, ki so se bila vršila med puntom. Zapeljal jih je, da so govorili o ti-soč praznoverskih predstavah, ki so zelo razširjene med mornarji. Nisem slišal vsake njegove besede, razbral pa sem njihov vtis na obrazih. Pomagač je bil očitno silno razburjen. Nekdo je omenil strašen prizor, ki ga je nudilo Rogersovo truplo. Pomagač bi se kmalu onesvestil. Peters ga je nato vprašal, če ne bi bilo boljše, da mrliča vržejo v vodo; prestrašno je vendar, kako se premetava po krovu. Tedaj je lopovu zastala sapa; obračal je glavo proti tovarišem, kot da bi jih prosil, da izvrše grozno opravilo mesto njega. Toda nihče se ni ganil in jasno je bilo, da so bili vsi silno razburjeni. Tedaj mi je Peters dal znak. Takoj sem stopil po stopnicah, v sredo med nje, ne da bi črhnul.

Ni se čuditi strašnemu vtisu, ki ga je napravila prikazen. Treba je upoštevati vse okoliščine. Ponavadi preostane v sličnem slučaju edino še lahno tleč dvom pri gledalcu, je-li prikazen resnična ali ne; slabotno upanje, da je vse le šala in da prikazen ni gost starega kraljestva senc. Ne rečem preveč, ako trdim, da je takšen bledikast dvom pri vsaki vrsti prikazovanj in da je uničujoči strah, ki ga včasih zbudi, ponajvečkrat le strah slutnje pred resnično prikaznijo kot pa plod čistega praznoverja. Toda v našem slučaju bo lahko uvideti, da

niso imeli puntarji niti sence vzroka, da bi podvomili, je li prikazen oživiljeni, ostudni mrlič ali njegova strašna slika. Osamljenost ladje in njega nepristopnost vsled viharja sta tako omejili prevarne možnosti, da so jih takoj pregledali. Bili so zdaj 24 dni na morju brez vsake zveze s kakšno drugo ladjo, razen kratkega pogovora skozi klicalo. Tudi je bilo vse znano moštvo zbrano v kajiti, izvzemši Allena, ki pa je bil velik kan. Meril je 6 čevljev in 6 palecev, tako da so ga predobro poznali in takoj vedeli, da se on ni preoblekel v duha. Zraven še pridenimo prestrašotno viharjevo roهنenje, vtis pogovora s Petersom, še globlji vtis mrliča samega, ki so ga videli dopoldan dober posnetek, slabotno brlečo luč, ki me je z vsakim sunkom od druge strani prav nedolžno razsvetlila — in nihče se ne bo čudil, da je učinek daleko presegal vsa pričakovanja. Pomagač je poskočil z žimnico in se nato brez besede zgrudil na tla. Bil je mrtev in truplo se je preotalilo kakor klada vsled ladjinega guganja na levo. Od ostalih sedmih so bili le trije prisotnega duha. Štirje pa so obsedeli kot prikovanj — res obžalovanja vredne žrtve strahu in popolnega obupa, kakoršnih še nisem videl. Upirali so se le kuhar, John Hurst in Rihard Parker; branili pa so se medlo in neodločno. Prva dva je Peters takoj ustrelil; jaz pa sem Parkerja podrl na tla z udarcem po glavi. Medtem je Augustus zgrabil

ložit. — Mestna občina si pridrži pravico oddati kopališče v najemu tudi drugemu in ne najvišjemu ponudniku. Prevzem se ima izvršiti koncem julija t. l. — Zaenot bo oddala v tem kopališču bufet lastniku gostilniške in krčmarske koncesije ali pa onemu, ki si bo preskrbel tako koncesijo v zakup. — Pogoji kakor pri oddaji kopališča. Pripominja pa se, da se lahko odda kopališče in pa buflet eni in isti osebi v zakup.

Iz mestnega šolskega sveta. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v sredo, dne 4. julija 1923, smo prejeli nastopno obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in odpre sejo. Poročilo o kurentnem gradivu iz zadnje upravne dobe se vzame na znanje. Zapisnik o zadnji redni seji dne 5. junija 1923 se odobri brez ugovora. Na znanje se vzame poročilo nadzorovanja notranje zasebne deklisne mešanske šole v uršulinskem samostanu za šolsko leto 1922-23 in se predloži višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Sklepa se o uredbi pletarskega pouka na IV. mestni deški osnovni šoli in na dnevnih zavetiščih za preteklo in bodoče šolsko leto. Več začasni učitelj bo, ker so postale na svojih dosedanjih učnih mestih prekoštevne in razpoložljive, s koncem avgusta t. l. razrešiti. Poročilo o bodoči uredbi centralnega šolskega vrta in centralnega igrišča je odstopiti šolskemu odseku občinskega sveta v natančnejši prevaderek in poročanje v občinskem svetu. Nasvetovani izključitvi nekega učenca se ne pritrdi, ker učenec še ni zadostil obdobju predpisom šolskega obiskovanja in je za določeno odstopiti mestni zaščiti dece, da posreduje zanj za sprejem v poboljševalni zavod. Sklepa se o nekli disciplinarni zadevi. Nekateri učne osebe, ki imajo službeno dobo že prekoračeno in v službi ni več ne ustrežajo, bi bilo upokojiti. Sklepa se o nekaterih prošnjah za prepustitev šolskih prostorov v izvenšolske svrhe. Prošnja barjanskega učiteljskega, ki stanuje v mestu, za zvišanje potnine, odstopiti je občinskemu svetu s pripočitkom, da ji ugodi.

Iz Ljubljane so včeraj blizu Kobijevega lesnega skladišča potegnili truplo 26 do 27 let starega mladeniča. Truplo je ležalo v vodi 2 dni. Identitete vstopljenca, ki je bil oblečen, še niso mogli dognati, ker ni imel nobenih dokumentov in ga tudi nobeden navzočih ni poznal.

Iz Policijske kronike. Dijaku Antonu Mikliču so bile ukradene, ko se je v Savi pri Tomačevem kopal, bele hlače, jopič, kostanjeve barve, bela srajca, črni boks čevlji in črn pas. — Avto žitnega závoda v Ljubljani je izgubil med vožnjo med Črnučami in Trzinom dva rezervna avto-kolesa »Mihelic Coble«. Ko so kolesa pogrešili, ju niso več našli. — V noči od 11. do 12. t. m. je bila ukradena poštnemu kontrolorju Albinu Železniku dvojna zlata verižica in zlata moška ura z monogramom Z. A. — Okrajnemu ekonomu v Kočevju Alfonzu Zdošku je bil ukraden v kočevskem vlaku nahrbtnik, vreden z vsebino vred okoli 3000 K.

Prima moderni brzopisalni »Stowers«. Zastop Ljubljana, Šelenb. ul. 6-I.

Gospodarstvo.

Izkoriščanje savske sile med Krškim in Brežicami po občini Zagreb.

23. junija je dokončala vodopravna komisija svojo delo glede omenjene izrabe vodne sile. Zagrebški listi izražajo Pokrajinski upravi v Ljubljani največje priznanje in hvalo za prijaznost, ki jo je izkazala zagrebški občini. Pokrajinska uprava zasluži to hvalo in mi se veselimo lepega soglasja, ki vlada med zastopstvi obeh bratskih narodov.

Če bode imela Slovenija splošno, posebnost pa krški in brežiški okraj vzrok, da se vesljuje, ne moremo danes presoditi. Gotovo se bodo odločujoči krogi zavedali izredne odgovornosti in vestno premislili, če in pod katerimi pogoji se more podeliti koncesija.

Vsako tako podjetje ima gospodarske dobre in slabe strani in le če so koristi večje, se sme dati dovoljenje in hkrati s tem pravica, da sme kdo posezati v zasebno in javno lastnino, v zasebne in javne pravice.

Da daje načrt mestu Zagrebu možnost, da se krasno razvije, ni nobenega dvoma. To bo važno in bo vplivalo tudi na splošno državno gospodarsko življenje — če ne bodo separatistične tendence večine hrv. naroda sčasoma tudi te koristi ogrožale. Prezreti ne smemo tudi prihranjenega premožja, ki se lahko porabi za druge pogone ali za izvoz, če izrabimo vodno silo. Toda katere so koristi, ki jih bo imela Slovenija od tega podjetja?

Če izvajamo nekaj navideznih in koristnih interesentov, teh dosedaj še nismo mogli najti. V tehničnem poročilu je predvidevano sicer 200 KVA, t. j. nekaj nad 11 odstotek vse dobljene sile za Krško in Brežice — povedano pa ni, za katero ceno. Pri komisiji nam je dal sicer Zagreb na razpolago vsako poljubno množino toka — toda po zagrebških cenah. Da ne bo na to limanico nihče nasedel, je jasno, ker so zagrebške cene prikrojene za Zagreb, nikakor pa ne za naše razmere. Ker zagrebški gospodje to vedo, so nam to »velikodušno« ponudili.

In slabe strani tega podjetja?

Zaradi prekopa na krškem polju bo vzeto ljudstvu 74 ha dobro obdelanega rodovitnega polja. Dotični posestniki bodo seveda dobili odškodnino v denarju. Iz gospodarskega stališča vendar nikdar ne odtehtajo take odškodnine škode na drago-

cenem polju, zlasti ne v gosto obljudeni deželi, ki je tako navezana na uvoz žita, kakor je Slovenija. Vrh tega se pa vzame s tem velikemu delu prebivalstva na Krškem polju možnost dela in zaslužka. Namesto izgubljenih davkov pri dotičnih posestnikih bo dobila država sicer večje davke z obdavčenjem podjetja, to pa vendar še dolgo ni odškodnina za omenjeno škodo.

Ker se vzame vsa voda savski strugi tekem približno 6 mesecev v letu in se napelje odvodni prekop od hidrocentrale v Krko, se vzame s tem obljudenemu okraju Brežice, zlasti mestu samemu, edino možno nepoplavljeno pristanišče pri Brežicah, in sicer na 20 km dolgi črti od Vidma do hrvatske meje. Vsako nadomestilo je nezadostno, ker bi bilo novo pristanišče v poplavljenem ozemlju in bi se zato naravno ne moglo razširjati. Sava je najvažnejša vodna cesta države in je že zdaj v Sloveniji zelo važna za plovbo lesa iz Savinjske doline, popolen pomen bo pa dosegla, če postane plovna za parobrode do Zidanega mostu, kar se bo zgodilo v ne nedoglednem času. Kake slabe gospodarske posledice za okraj in zlasti za mesto Brežice bi imelo to, če se prestavi ta važna prometna pot, ni treba posebej omenjati.

Oškodovanje nasadov zaradi znižanja vodne gladine med Krškim in Brežicam in nevarnost, da se onemogoči plovba s splavi, ste eksistenčne važnosti za slovensko Posavje in Savinjsko dolino in tolikega pomena, da moramo verjeti, da ni Pokrajinska uprava tega prezrla.

Iz tega je razvidno, da so gospodarske koristi podjetja gotovo velike, velika pa je tudi gospodarska škoda. Slaba stran na tem je, da ima dobiček bogati Zagreb, a škodo ubožna Slovenija, zlasti po vinski krizi težko prizadeta okraj Krško in Brežice in da izgubi Slovenija za vedno najboljšo vodno moč, ki se more najkrajše uporabiti. Glede tega opozarjam na zanimiv članek inženirja Premelča v »Jutru« z dne 9. junija 1923.

Često se omenjajo velike vsote, ki se bodo uporabile pri tem delu in bodo ostale večinoma v deželi. Res je, da se bo med gradnjem mnogo zaslužilo; toda če bi bilo to za nas merodajno, se ne bi mnogo razločevali od tistega, ki poseka drevje zaradi sadja.

Kot oškodnino za veliko gospodarsko škodo, ki zadene Slovenijo, zlasti pa še okraje Krško in Brežice, ne zahtevamo preveč, če zahtevamo, da se porabi del vodne moči v deželi, kateri se vzame in ki ima od tega gospodarsko škodo. Mi nimamo nič proti temu, če pri nam ustanavlja industrije zagrebška občina sama ali jih oddaja drugim podjetnikom. Če pa tega ne stori, moramo pridržati za se določeno mero moči za popolnoma prosto uporabo — četudi jo bomo potrebovali šele pozneje — toda ne po zagrebških cenah, ampak kvečjemu po lastnih izdatnih cenah. Kajti ne moremo trpeti, da bi delal kdo dobičke z nami na naši zemlji z našim narodnim premoženjem.

Če zagrebška občina podjetje opusti, prestopi. Ta vodna moč ne bo stala neizrabljena, in če se bo izrabila, se bo to zgodilo v korist Slovenije. In če pride to šele po desetih ali dvajsetih letih, je to boljše, kakor da jo zapravimo za vedno v škodo Slovenije.

Slavni angleški državnik Disraeli je rekel, da more vsak dober državnik vedno 100 let naprej misliti. Mi nočemo od merodajnih osebnosti kaj takega zahtevati. Zadovoljni smo, če razumemo dejanski položaj in deset let naprej misliti.

Ing. Albert Kolenc.

III. LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Prijavni rok za udeležbo na III. Ljubljanskem vzorčnem velesejmu se zaključuje dne 24. t. m., nakar se prične z razdeljevanjem prostorov. Koncem meseca julija se začne razpisovati načrti o dodeljenem prostoru. — Po zaključku prijavnega roka se bo upoštevalo nove prijave samo še po razpoložljivem prostoru, katerega je malenkostno število kvadratnih metrov na razpolago. — Kupci iz vseh krajev se že danes številno prijavljajo k udeležbi, katere bo letos velikanska. Vsi industrijalci, trgovci in obrtniki, vpošljite takoj prijavnico, da se vam rezervira prostore. Kupčijski uspehi so letos zasigurni!

g »Narodni gospodar«. Izšla je sedma številka »Narodnega gospodarja«, naša gospodarsko-zadružna revija, katero izdaja Zadružna zveza v Ljubljani. Vsebine je sledeča: Dr. Joža Basaj: Blagovne zadruge in trgovci; A. Kralj: Pripombe k načrtu zadružnega zakona; Fr. Pengov: Kmetijsko zadružništvo na Španskem. Dalje: Vprašanja in odgovori; zadružništvo; gospodarstvo. Našo eminentno gospodarsko revijo, ki jo vsak lahko naroči, ker je najcenejša, toplo priporočamo.

g Cene zelenjave v Zagrebu. Zagrebško mestno vrtnarstvo je prodajalo razno zelenjavo na trgu deloma po znižanih cenah. (Stare cene dodajamo v oklepaju.) Cene so bile: Kumare za salato po 4 dinarje za kilogram, kumare za vlaganje po 5 dinarjev (prej 7,50), zeleni grah v strokih 2,50 Din, karfijole po 7 Din (prej 8), izluščen grah 3 Din (prej 5),

paradižniki 6 Din, buče po 1 Din za kilogram (prej 2), krompir po 2 Din, zelje po 3,50 Din (prej 4,50), pesa po 1 Din (prej 2), rdeče zelje po 7 Din.

g Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica stara 405—415 dinarjev, nova 387,50 Din, koruza 300—305 Din, pšenična moka št. »0« 642,50 Din, moka za kuho 530 Din.

g Krediti narodne banke mali industriji. Upravni odbor Narodne banke je sklenil, da bo dajal kratkoročne kredite malim domačim industrijskim podjetjem.

g Stanje papirnatega denarja v Nemčiji. Od 30. junija do 7. julija se je stanje papirnatega denarja v Nemčiji pomnožilo za 2950,7 milijard mark in je doseglo višino 20.241,8 milijard mark.

g Draginja na Poljskem. V mesecu juniju so se življenske potrebščine nasproti mesecu maju podražile na Poljskem in sicer v Varšavi za 47,99 odstotkov, v Krakovu za 54,04 odstotke in v Lodzu za 27,77 odstotkov.

g Trgovinski pomen panamskega prekopa. V prvem četrtletju letošnjega leta so bili prekošeni vsi prejšnji rekordi panamskega prekopa. Podatki iz pisarne dotične sekcije v Balboa Heights kažejo, da je na primer v mesecu marcu preplulo prekop vsega skupaj 521 ladij vseh raznih vrst poleg onih ladij, ki opravljajo službo v kanalu. To število daleč presega množico ladij v prejšnjih mesecih, ko je povprečno število ladij, prepluvši v enem mesecu kanal, znašalo kvečjemu 96. — 1,827,781 dolarjev je bilo nabrane paroplovine od 409 trgovinskih parnikov, ki so prepluli kanal. Število ladij, ki so preplule medocanski prekop na poti proti severu, je bilo trinajstkrat večje kakor število onih ladij, ki so plule v smeri proti jugu, ali te so plačale 123.614 dolarjev v zlatu več za tonajo kakor one, ki so jadrale v nasprotni smeri; to pa le zaradi tega, ker je bilo med temi poslednjimi ladjami večje število državnih parnikov, ki so oproščeni vsakršnih preplovnih pristojbin. Skupna vsota nabranih pristojbin je znašala 322.432 dolarjev v zlatu povprečno vsoto tega ali onega prejšnjega meseca. Povprečno dnevno število ladij, ki plovejo skozi prekop, je bilo 168 in povprečna vsota nabranih pristojbin je znašala 58.958 dolarjev. Zgoraj omenjeni mesec je deveti, ko so pristojbine za prehod skozi kanal znašale več kot 1 milijon dolarjev. Opaža se, da vsota pristojbin od meseca do meseca raste. Vsa vsota preplovnih pristojbin, nabranih od 1. julija 1922 pa do 31. marca 1923, znaša 11,750.001 dolar, dasi je ta doba samo devetmesečna, vendar presega skupno dvanajstmesečno vsoto preplovnin, nabrano od 1. julija 1921 do 1. julija 1922. V omenjenem mesecu marcu je bilo nabrano 852.058 dolarjev od 176 trgovinskih bark, ki so plule v smeri proti severu ter 975.674 dolarjev od 276 parnikov, ki so jadrali na jug. 90 ladij, last Zedinjenih držav, je plulo v smeri proti severu ter 16 v južne dežele. Ako bi bile tudi vladne ladje plačale pristojbino za prehod, bi se bilo nabralo 852.058 dolarjev od 90 ladij, ki so plule proti severu in 975.674 dolarjev od 16 ladij v smeri na jug in s tem bi se bila skupna vsota pristojbin, nabranih v mesecu marcu, povečala za 1,827.783 dolarjev. Kakor se vidi, je panamski prekop veliko dobičkanosno podjetje, dasi je izprva vladalo mnenje, da bo njegova zgradba samo neizogibna žrtev z vojaškega stališča.

BORZA.

Zagreb, 18. julija. (Izv.) Devize: Berlin 0.0865—0.0875, Italija 4.05—4.06, London 484 do 484,75, Newyork 94—94,50 (dolar 92,75—93,25), Pariz 5,47—5,51, Praga 2,84—2,85, Dunaj 0.181750 do 0.1825, Curih 16,40—16,45.

Curih, 18. julija. (Izv.) Devize: Pešta 0.06, Berlin 0.0028, Italija 24,35, London, 26,25, Newyork 573,50, Pariz 17,1250, Dunaj 0.008075 (n. a. krona 0.0081), Sofija 5,15, Beograd 8,05, Varšava 0.0045.

Socialni vestnik.

s Državna borza dela. Pri vseh »Državnih borzah dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. julija do 7. julija 1923 dela 234 moških in 140 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 112 moških in 54 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 112. — Promet od 1. januarja do 7. julija 1923 izkazuje 28.738 strank, in sicer 13.209 delodajalcev in 15.529 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6423. — Dela iščejo: kovači, kleparji, stavbinski in strojni ključavničarji, mizarji, čevljarji, krojači, šivilje, natakariče, peki, mlinarji, mesarji, slugi, pisarniške moči, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: žvečeraši, rudarji, vinčarji, drvarji, pletarji, šivilje za perilo, tesarji, slaščičarji, črkoslikarji, ogjarji, služkinje, kuharice, vajenci itd.

s Nezaposlenost v Češkoslovaški republik v mesecu juniju 1923. V prvi polovici meseca junija t. l. je bilo po statistiki ministarstva za soc. skrbstvo podpiranih vseh skupaj 91.500 oseb, in sicer: 63.000 moških in 28.500 žensk ter 76.800 družinskih članov. Od teh jih je prišlo na Češko 62.050, na Moravsko in Šlesko 19.000, na Slovaško in Podkarpatsko Rusko 10.450. Poleg tega je dobivalo podpore s posredovanjem podjetij 41.150 deloma nezaposlenih oseb ter 22.700 družinskih članov. Število nezaposlenih, neposredno od države podpiranih oseb, je znatno padlo v primeri s prejšnjim mesecem (v maju 117.100). — V mesecu juniju lanskega leta je bilo 25.568 neposredno podpiranih oseb, a 27.168 takih, ki so dobivali podpore od podjetnikov.

Dijaški vestnik.

Konstanca! Ker ministrstvo prosvete ni nakazalo podpore, se naša delegacija ne udeležuje mednarodnega katoliškega kongresa.

Učiteljski vestnik.

Tovariše in tovarišice, ki se oglašajo za evharistični kongres v Zagrebu, opozarjamo, da »Slomškova zveza« ne posreduje za vzorne ugodnosti, prenočišča in prehrano. Tozadovolno naj si oskrbi vsak sam po krajevnih odborih. Imena potrebujemo zato, da bomo v Zagrebu sestavili pooblaštanstvo »Slomškove zveze«, ki se bode zbralo na določenem mestu, ki ga objavimo pozneje.

Danes popoldne ob 5. uri važen sestanek članov in članic »Slomškove zveze« v Jugoslovanski tiskarni. Strukt.

Orlovski vestnik.

Članice ljubljanskih orliških krožkov se va bijo, da se udeležijo sestanka v četrtek 19. t. m. ob 6. uri zvečer v prostorih Šentpeterske prosvete, in skupne telovadbe v petek 20. t. m. ob pol sedmi uri zvečer na Medijatovem dvorišču.

Iz Poljske.

Letos obhaja krakovska Akademija znanosti svojo pidesetletnico. Otvorjena je bila 7. maja 1873. Temelj omenjenemu zavodu je tvorilo »Towarzystwo Naukowe«, ki je bilo ustanovljeno leta 1816 in ki je vse svoje imetje radovoljno odstopilo novi instituciji. Prvi predsednik Akademije je bil dr. Jožef Majer, rektor krakovske univerze, učen fiziolog. Samo njemu in knezu Lubomirskemu se ima Akademija zahvaliti za svojo organizacijo. Po svojih pravilih je Akademija sprejemala za svoje člane samo take moše, ki so si pridobili zaslug z znanostmi. Prvi njeni člani so bili filozof Kromer, anatom Teichman, J. Szujski, Matecki, Klaczko, Estreicher.

Predsednik Majer je po dvajsetletnem delovanju odstopil in prepustil svoje mesto Stanislawu Tarnowskemu. Današnji predsednik je Kazimierz Moravski, tajnik pa prof. Kostanekski. Prvotno imetje Akademije je bilo jako skromno, znašalo je samo 20.000 goldinarjev, poleg letne državne podpore 15.000 goldinarjev in deželne subvencije v znesku 10.000 goldinarjev.

Že prva leta je naraslo njeno premoženje s »toplicami Sczavnic«, katere ji je volil J. Szalay kakor svojo dediščino. Po prevratu si je Akademija izpremenila naziv v »Polska Akademia Umijetnosci« ter je postala državna institucija. Priznati se mora, da je Akademija kljub finančnim težkočam čilo razvijala svoje delovanje. V njenem založništvu je izšlo več ko 100 znanstveni hknjig. Njenih »Pamatinikov« in »Sbirek vedomosti« je več tisoč snopičev. Odkar pa je Akademija podržavljena, ni več takih težkoč in se upravičeno pričakuje, da bo njeno delovanje še obširnejše.

Prosvetna komisija je izdelala načrt zakona, s katerim bo ustanovljen »numerus clausus« na poljskih visokih šolah. Po tem zakonu bodo imeli vstop na visoke šole slušatelji židovske narodnosti v omejenem številu po številčnem razmerju židovskega prebivalstva na Poljskem. Danes so skoro vse poljske univerze natlačene s slušatelji židovske narodnosti, medtem ko za poljske slušatelje ni bila na njih prostora. Novi zakon je vsakako jako umesten, ker je v obrambo in zaščito poljske narodnosti.

Silni padec poljske marke je povzročila sama brezvestna špekulacija. Vlada je bila primorana, da je zaprla vse poljske borze. Ker je pa gdanska borza smotreno zniževala kurz poljske marke, ne glede na njeno višje notiranje na borzi v Curihu in Berlinu, je ukinila vlada zasebni telefonski stik z Gdanskim in je prepovedala potovanja razen v posebno važnih trgovskih zadevah.

V pojasnilo smotrenega zniževanja poljske marke v Gdanskem naj služi samo tale primer: Tisti dan, ko je stala nemška marka v Curihu 0.0040, je notirala tamkaj poljska marka 0.0050, torej za 25 odstotkov več kakor nemška. Isti dan se je plačalo v Berlinu za dolar 147 tisoč nemških mark in ob sklepu borze celo 157 tisoč. Za 100 poljskih mark se je plačalo pa po 115 nemških mark. V Gdanskem je stal dolar 148 tisoč nemških mark in za 100 poljskih marki si plačal 97—98 nemških mark. Iz navedenega se torej vidi, da je istočasno poljska marka v Gdanskem nižje stala kakor v Berlinu, ko se je v Berlinu plačevalo za dolar 11 do 12 tisoč nemških mark več kakor v Varšavi in Gdanskem. Jasno je, da so gdanski špekulantje nasilno zniževali kurz poljske marke ne glede na njeno notranje v Curihu in v Berlinu. Nobena tajnost ni več, da je imelo to početje gdanskih hakativov povsem politično ozadje. Ako pomislimo, kakšne posledice nastanejo, ako valuta mahoma pade, kakor: draginja, draginjski nemiri, z eno besedo popolna desorganizacija gospodarskega življenja, nam je umevno, da je gdanska špekulacijska mafija dobro merila, a le naglemu ukrepu poljske vlade se je zahvalila, da je kurz dolarja na Poljskem v eni noči padel s 190 na 90 tisoč.

Vsem bankam je bila odvzeta pravica kupčevati v inozemskimi valutami in vse zaloge so morale biti oddane državnim banki. Vlada je ukrenila vse potrebno, da se omej špekulacija in učinek se že vidi, namreč v nezavisnosti poljske marke od nemške marke.

Vladna odredba, da se morajo zapreti vse banke, je najhuje zadela takolimenovano črno borzo, ki je imela predvsem na vesti znižanje kurza poljske marke.

Iz ljubljanske obč. uprave.

140 rodbin v smrtni nevarnosti!

Prebivalci Kolizeja, v katerem prebiva 140 rodbin, so opozorili vodstvo naše politične organizacije kolodvorskega okraja, da je 13. julija t. l. ob 2. uri popoldne eksplodiral pred skladiščni špi-ritu in delavnice veletovrk »Alko« in »Cermelj« v pritišču sode s silno detonacijo, ki je pretresla cel vzhodni del Kolizeja. Prebivalci Kolizeja žive v vednem strahu pred kako katastrofo v skladiščih samih, kar lahko povzroči veliko nesrečo za vseh 140 tam bivaajočih rodbin in za bližnjo okolico. Tam se dela pozno v noč. Pri delu se rabi ogenj, zakurjen v velikih, odprtih kotlih; nevarnost vedno obstoja, da živignje iskre v skladišča, delavnice, pa tudi v stanovanja. Ker je jasno, da tako vrste podjetja nikakor ne spadajo v veliko stanovanjsko hišo sredi mesta, so na iniciativo vodstva SLS za kolezijski okraj vložili občinski svetovalci Moškerc, Kerč, Zumer in podžupan dr. Stanovnik predlog, s katerim zahtevajo odstranitev omenjenih skladišč iz Kolizeja in komisijski ogled v Kolizeju za odpravo higijskih nedostatkov.

Naše jezero v Tivoliju.

Vzhodni breg našega jezera v Tivoliju je v nevarnosti, da ga ob kakem neurju prodre voda in pokvari nasip sosedne južne železnice, kar bi lahko stalo mestno občino velike vsote. Zdaj vozi na jezeru 7 čolnov, v krakem pa se bodo izpustili v vodo še trije, zelo lični čolni, toda nobenih malih čolnov ni, v katerih bi veslal en sam veslač. Še 4 taki mali čolni bi morali biti občinstvu na razpolago. Ograja našega tivolskega jezera je tudi močno pokvarjena in se mora popraviti in preplestati. Akutno je že tudi vprašanje, da se bregovi in tla tivolskega jezera betonirajo, katero vprašanje se mora proučiti, če se tudi iz finančnih razgovor ne more takoj izvršiti. Podžupan dr. Stanovnik, Moškerc in Kerč so predlagali občinskemu svetu odpravo navedenih nedostatkov.

Na prejšnje prebivalcev Marmontove ulice so vložili podžupan dr. Stanovnik in občinski svetovalci Kerč in Moškerc občinskemu svetu predlog, s katerim zahtevajo sklep, da se zasebna steza čez Mirje, t. j. med Marmontovo ulico, kjer se križa z Lepim potom do podaljšane Bleiweisove ceste, uredi in zgradi v pravo cesto in da se v Marmontovi ulici uredi in izvrši kanalizacija, kar je izvedljivo z neznatnimi izdatki.

Kolodvorska ulica tvori še vedno kljub otvrti podaljšane Miklošičeve ceste važno prometno žilo z glavnega kolodvora v sredino mesta. Kolodvorska ulica je pa v takem stanju, da ne more biti v čast ugledni Ljubljani. Njeni hodniki, (trotoarji) so pa bili tlakovani še v časih, ko se je Kolodvorska ulica imenovala Blatna vas. Za moderniziranje »Blatne vasi« so vložili občinskemu svetu predlog podžupan dr. Stanovnik in občinski svetovalec Albin Zajc in Moškerc. Za javno tehniko na Gospodarski cesti so vložili predlog podžupan dr. Stanovnik in občinski svetovalci Kerč, Moškerc in Zumer. Javna tehnika na Gospodarski cesti je nujna za to, ker so prizadete stranke prisiljene se posluževati za tehtanje oddaljenih tehnic na Tržaški cesti in glavnem kolodvoru.

Jadranska banka Trst.

Z ozirom na članke »Jutra« od 17. t. m. o Jadranski banki Trst ugotavljamo nastopno:

Bilanca Jadranske benke Trst za leto 1920, ko ravnatelj Kamenarović še ni bil nastopil svoje funkcije v zavodu, izkazuje akcijskega kapitala Lir 15.000.000, rezerv Lir 5.011.379.83 in dobička Lir 1.093.485.96. Aktiv je v bilanci za leto 1920 navedenih za Lir 366.132.191.56. Med pasivami za 1. 1920 pa ni naveden dolg napram italijanskemu erarju v znesku Lir 9.600.000, ki je tedaj že pravomočno obstojal in glede katerega je bila tedaj vložena od Jadranske banke le prošnja, da se zniža ali odpíše. Pri pravilnem bilanciranju bi morala biti tudi ta postavka vnešena s celim zneskom med pasiva.

Tako se je prezentirala aktivna bilanca za 1. 1920 ravnatelju Kamenaroviću, ko je le-ta v poletju 1. 1921 nastopil svojo funkcijo v zavodu. Ko pa je ravnatelj Kamenarović začel pregledovati stanje Jadranske banke Trst, se je izkazalo, da so od aktiv bilance za leto 1920 docela fiktivni v lirah navedeni depoziti pri zunanjih zavodih in zunanjih podružnicah v znesku 12.723.040.16 Lir, ker njih konverzijo iz kron v lire ita-

lijanska vlada ni nikdar priznala. Nadalje se je ugotovilo, da so se med aktivami te bilance za 1. 1920 nahajali krediti od Lir 10.401.321.25, kriti samo z vojaškimi nakaznicami (Militärbescheinigungen) in avstrijskimi vojnimi posojili, nadalje za terjatve banke v znesku Lir 16.563.307.24 ni bilo sploh nobenega bančnega kritja in da so menične terjatve banke v znesku Lir 9.855.700.— bile ali brez žira, ali s slabim žirom ali sploh neiztirjljive. Ugotovilo se je, da je od teh poslednjih treh zneskov (skupaj Lir 36.820.628.49), ki so se nahajali med aktivami bilance za 1. 1920, neiztirjljivih 42 odstotkov, t. j. 15.464.663.97 K, temu je bilo treba še pristeti terjatve italijanskega erarja v znesku 9.600.000 lir, tako da so bila pasiva Jadranske banke napram bilanci za 1. 1920 v resnici za Lir 37.787.704.13 večja in torej ni samo ne ekzistirala izkazani dobiček od Lir 1.093.485.96, ampak je bila bila izgubljena že tedaj delniška glavnica od 15.000.000 lir, izgubljene že tedaj rezerve od Lir 5.011.379.83 in ostal nepokrit že tedaj znesek od Lir 16.672.838.35!

V tem falitnem stanju je ravnatelj A. Praprotnik izročil banko Trst 1. 1921 ravnatelju Kamenaroviću!

Ravnatelj Kamenarović, ki je imel prve mesece po svojem prihodu v poletju 1. 1921 obilo posla z izčiščenjem avgijevega hleva, ki sta ga Dioskura, ravnatelj Praprotnik in podravnatelj Kavčnik pustila v Jadranski banki Beograd, ki je prevzel v poletju 1. 1921 jugoslovenske podružnice tržaškega zavoda, je šele potem, ko je pričel svoj akcijo za odpis terjatve italijanskega erarja v znesku 9.600.000 lir prišel na gori izločeno pravo stanje stvari, ki bi ga bilo opravičevalo, nesti ključne Jadranske banke Trst na sodnijo in napovedati konkurz. Posledice konkurza Jadranske banke Trst bi bile nedogledne, ker bi bili ne samo delničarji izgubili celo svoje imetje temveč tudi vlagatelji in upniki banke večji del svojih terjatev. Z ozirom na ozke zveze, ki jih ima Jadranska banka z najvažnejšimi gospodarskimi institucijami Jugoslavije, bi bilo v najtežji meri prizadeto narodno gospodarstvo Jugoslavije. Na lastno odgovornost pa se je tedaj ravnatelj Kamenarović odločil, da ne razglasi konkurza, temveč, da poskusi sanacijo zavoda — kar, ki bi ga v slučaju neuspeha privedel v nasprotje z kazenskim zakonom. Podvrget se je težavni in nehalni nalogi, da reši ime in čast Jadranske banke Trst, ki ga je prejšnje ravnateljstvo dovedlo v falitno stanje.

Z nadčloveškimi napor in žrtvovanjem svojega zdravja se mu je posrečilo zainteresirati v Jugoslaviji in v Italiji merodajne kroge za vprašanje sanacije Jadranske banke Trst. Izposloval je, da je italijanska vlada odpisala svojo terjatve od Lir 9.600.000 in da je vrhu tega izplačala iz naslova izmenjave lir Jadranski banki v Trstu znesek Lir 13 milijonov pod pogojem nacionalizacije zavoda. S tem se je edinole vsled prizadevanja ravnatelja Kamenarovića finančno stanje Jugoslovske banke Trst izboljšalo za znesek Lir 26.600.000, tako da so se pasiva znižala od v bilanci za 1. 1920 zamočanih 37.787.704.13 na Lir 15.187.704.13 in je bila odvrnjena nevarnost konkurza! Seveda se Jadranska banka Trst, ko se je ugotovilo pravo stanje stvari, ni mogla več spuščati v nobene nove posle, temveč je morala samo polagoma likvidirati stare angažmaje.

Jasno je, da pri tem skročenem poslovanju ni mogla imeti banka dobička temveč je za leto 1921 in 1922 delovala z izgubo, ki znaša za dve leti Lir 5.211.361.43. Zguba je bila zlasti velika v 1. 1922, ko so napadi »Jutra« in njegove klike odvzeli Jadranski banki Trst precej vlog in je le-ta vsled tega morala naglo in z izgubami likvidirati nekatere pozicije, da je mogla vsa izplačati kljentišom izvršiti v redu. Če bi ne bilo lanskih »Jutrovi« napadov, bi bilo ostalo delničarjem Jadranske banke Trst par milijonov lir več aktiv še za njihove delnice. Lahkomiselno poslovanje prejšnjega ravnateljstva in vrhu tega še gonja »Jutra« in njegove klike, so privedli do tega, da se je v vrhu popolne sanacije zavoda moral odpisati ves akcijski kapital in rezerve ter kapital obnoviti z novo emisijo 75.000 ko-

madov delnic po 200 lir nom. Ravnatelj Kamenarović je s težkim trudom postavil Jadransko banko Trst zopet na novo zdravo podlago. Prilike v Italiji so seveda Jadransko banko prisilile, da se je akomodirala razmeram in provela nacionalizacijo. S tem se je zagotovila docela nova možnost uspešnega delovanja in razvoja zavoda. Da se lahko tudi stari delničarji udležje ugodnosti, ki jih obeta novi razmah Jadranske banke Trst, je ravnatelj Kamenarović izposloval od italijanske grupe obvezo, da se nove delnice ponudijo predvsem starim delničarjem v razmerju nove za eno staro proti vplačilu emisijskega zneska po 200 lir. Vrhu tega je ravnatelj Kamenarović, kakor je iz poročila na obnem zboru Jadranske banke Trst jasno razvidno, zagotovil vsem starim delničarjem, tudi to, da bodo za vsako staro delnico Jadranske banke Trst dobili gratis eno delnico Jadranske banke Beograd, kar bodi izrecno ugotovljeno, napram insinucijam »Jutra«, češ, da je to le bajka. Topogledna objava starim delničarjem bo sledila v najkrajšem času in ni torej nobenega povičja, da bi stari delničarji Jadranske banke Trst mogli smatrati svoje delnice kot brezvredne, ker jim le-te dajejo pravico na nove delnice Jadranske banke Trst in pravico na brezplačno dodelitev delnic Jadranske banke Beograd!

To je docela objektivna slika desolantnih razmer, v katerih se je nahajala Jadranska banka Trst tedaj, ko jo je zapustil ravnatelj Praprotnik in velikega uspeha sanacijske akcije, ki jo je izvedel ravnatelj Kamenarović.

Kar se tiče kreditov, ki jih navaja Praprotnikov organ »Jutro« in je z navedbo teh kreditov »Jutro« svojemu soutenerju izkazalo jako slabo uslugo. Vsi ti krediti so bili namreč dovoljeni v onem času, ko je bil ravnatelj Kamenarović še begunec v Franciji, A. Praprotnik pa ravnatelj Jadranske banke.

Druga smola se je pripetila »Jutru«, ko očita Jadranski banki Trst dolg gospoda Maksa Vidica. Naj se blagovoli in čimrati glede tega dolga pri gg. Praprotniku in dr. Kavčniku, nadaljnje informacije pa bo lahko podal tudi Vidicev zastopnik dr. Egon Stare v Trstu, informacije, ki bodo imele za gg. Praprotnika in dr. Kavčnika še neugodne posledice v sodni dvorani.

Med krediti navaja »Jutro« kredit ravnatelja Pinterja, ki je bil praviloma dovoljen po ravnateljstvu in docela bančno krit, ki pa nikdar ni dosegel niti izdaleka zneska 800.000 lir in ki do malenkostnega ostanaka Lir 17.000 popolnoma izplačan. Isto velja tudi glede kredita ravnatelja Kaića, kjer navaja »Jutro« docela napačne številke. Čudimo se, zakaj Praprotnikov organ s tako besnostjo napada ravno ravnatelja Kaića, ko je bil baš Praprotnik tisti, ki je po odhodu prejšnjega ravnatelja Gartnera z vso silo pritiskal na gospoda Kaića, da prevzame dirigentske posle Jadranske banke Trst.

Zanimivo pri celi stvari je to, da dočim »Jutro« navaja kredite in ugodnosti, ki so jih baje uživali uslužbeni Jadranske banke, absolutno ne spominja nič dolgov, ki so jih za časa ravnateljstva gg. Praprotnika nepravilno napravili pri Jadranski banki Trst prejšnji njeni direktorji Bonačić in dr. Milin, ki so sedaj v službi — Slaven-ske banke.

Kar se tiče očitka »Jutra« napram ravnatelju Kamenaroviću radi Terni-delnice, se je ugotovilo, da je ravnatelj Kamenarović 1. 1919, ko je bival kot begunec v Marseille-u, dal Jadranski banki nalog, da realizira njegove papirje, med njimi tudi delnice Terni in da mu doznači protivrednost. Jadranska banka tega naročila ni mogla izvršiti, ker so bile založene te delnice pri bankah v Italiji. Ravnatelj Kamenarović je seveda s popolno pravico zahteval, da mu banka te papirje obračuna po kurzu onega dne, ko je od njega dobila nalog, da jih realizira. Kar se tiče osebnih obveznosti ravnatelja Kamenarovića napram Jadranski banki, bodi ugotovljeno, da ravnatelj Kamenarović takrat, ko je prevzel posle ravnatelja Jadranske banke po svojem povratku v domovino, ni imel absolutno nikakega dolga niti pri Jadranski banki Trst niti pri Jadranski banki Beograd in se tudi poslej

pri imenovanih zavodih ni posluževal nikakega kredita.

Kar se tiče očitka, da se upravnega odbora Jadranske banke Trst ni pozivalo od njegove izvolitve k sejam, omenjamo, da je imel upravni odbor od avgusta 1921 nadalje nič manj nego 14 sej. Če se pomisli, da je bilo od postanka Jadranske banke, t. j. od 1. 1905 do avgusta 1921 v celem 57 sej upravnega odbora, se mora priznati, da je bilo število sej tekom poslovne dobe ravnatelja Kamenarovića izredno veliko, zlasti če se uvažuje, da se v tem času ni bavila banka z nikakimi novimi posli, temveč je samo likvidirala svoje stare zadeve. Razen upravnega odbora je zborovala redno vsaki teden eksekutiva, sestavljena od v Trstu nahajajočih se članov upravnega odbora.

Trditve »Jutra«, češ da se je sedanje vodstvo banke, t. j. ravnatelj Kamenarović, izjavilo solidarnim z vsemi zloupotrebami v Jadranski banki Trst, glede katerih smo dokazali, da so se izvršile v času ko je ravnatelj g. Praprotnik, in zaradi katerih je bil ravnatelj Praprotnik odpuščen iz Jadranske banke baš od g. Kamenarovića je pa tako smešna, da se nanjo ne izplača odgovarjati.

V ostudnem boju, ki ga vodijo proti Jadranski banki »mladinic«, ta kuga naroda v političnem in gospodarskem oziru, se jim je zdel ugoden sedanjí trenutek, ko se je završila trudapolna sanacija desolantnih razmer Jadranske banke Trst, zagrešenih od prejšnjega ravnateljstva, da znova operirajo z lažmi in beganjem javnosti. Pri tem pa pozablja ta klika in njen organ odgovarjati na najtežji očitke, da je iz njenih lastnih vrst izšla lanskoletna denunciacija jugoslovskega zavoda Jadranske banke v Trstu pri italijanskih oblastih, ki bi, ako bi uspela, poglala s konkurzom banke v ruin tudi vse vlagatelje Jadranske banke v Trstu — naše Primorce!

Objava.

Podpisani upravni odbor izjavlja, da so pri Jadranski banki a. d. Beograd deponirane delnice te banke, ki se bodo v smislu sklepov Jadranske banke Trst po provedeni reintegraciji kapitala tega slednjega zavoda, izročile vsem dosedanjim delničarjem Jadranske banke Trst in to v razmerju 1 : 1.

Italijanska vlada je že odobrila sklepe občnega zbora Jadranske banke Trst od 14. t. m. Vsled tega je tudi že sklicana prva seja novega upravnega odbora Jadranske banke Trst, ki bo določila čim prejšnji termin vplačevanja novo emitiranih delnic Jadranske banke Trst, pridržanih potom opcijske pravice pred vsem dosedanjim njenim delničarjem, kakor tudi brezplačne zamenjave starih delnic te banke za delnice Jadranske banke Beograd. 4350

Upravni odbor

Jadranske banke a. d. Beograd.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Pathrom. difereenca v C	Nebo, vetrovi	Padašina v mm
17./7. 21 h	737.3	24.7	1.5	jasno svzh.	—
18./7. 7 h	737.0	23.0	1.4	jasno svzh.	—
18./7. 14 h	735.7	27.2	2.4	jasno jvzh.	—

Iščem DEKLE

pošteno in dobro — za vsa hišna dela. Nastop TAKOJ. — Ponudbe prosim s sliko na Ljubica Osek, Zagreb, Illica 143.

Trgovski pomočnik

vojašcine prost, IŠČE MESTA v trgovini špecerije, delikatese ali mešanega blaga. Reflektira tudi na mesto SKLADIŠČNIKA. — Ponudbe sprejema upravnistvo »Slovenca« pod šifro »VESTEN«.

SPREJME SE

KONTORISTINJA

vešča vseh PISARNISKIH DEL in zmožna slovenskega ter nemškega jezika v govoru in pisavi. Nastop takoj ali z 1. avgustom. Plača po dogovoru. — Lastnoročno pisane ponudbe v obeh jezikih na upravo »Slovenca« pod šifro: »STALNA SLUŽBA«. 4324

Absolvent

trgovske šole, posebno več nemške korespondence, išče primerne službe. — Naslov pri upravi lista pod šte. 4279.

Zastopstvo!

IŠČE novo otvorena agenturna in komisijska poslovnica v Sarajevu izključno od boljših hiš, katere člani prepotujejo 2—3 krat na leto Bosno in Hercegovino, Dalmacijo, Črno goro in Srbijo. Potrebna kavcija osigurana. Adresa v upravnistvu »Slovenca« pod šte. 4274.

Slaščičarski

pomočnik

se SPREJME k strojnemu oddelku za kekse. — Ponudbe s prepisom pričeval je poslati na trgovico kekso A. VIDIC, Jesenice, Gorenjsko. 4319

Sprejemem hlapca

za POLJSKO DELO, ki bi imel veselje do živinoreje. — FRAN JUVAN, Srednje Gameljne pri Ljubljani. 4334

IŠČEM MESTA KOT

skladiščnik

k lesni industriji. Sem oženjen, dobro izvešan v računanju, ter vsem, kar spada v to stroko. Večletna praksa v tem poslu, dobra pričevala. — Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod šifro »Skladiščnik«. 4339

Prvovrstni sekstef

SPREJME v Ljubljani ali okolici ANGAZMA oziroma SVIRANJE 3—4 krat na teden. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod šte. 4335.

Premiul je dne 17. t. m. v Postojni naš ljubljani brat, stric in svak, gospod

Alojzij Burger

hotellir in posestnik.

Žalujoče rodbine:

A. Burger, V. Zaletel, G. Bakarčič, A. Merlo in J. Madriz.

Odvetnika

dr. Viktor Moro in dr. Albin Suyer
naznanjata,

da sta otvorila skupno odvetniško pisarno v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 2.

(palača Evropa.)

Dr. Derč

ORDINIRA zopet redno od 2. do 5. ure pop. vsaki dan BEETHOVNOVA ulica 15, prilijče, levo.
(NEPREMOŽNIM BREZPLAČNO!)

Kuharice, pozor!

V NAJEM se ODDA brezplačno kompletna KUHINJA s 60 stalnimi abonenti v Ljubljani. Kuharica ali gospodinja z zadostno prakso in primernim jamstvom, ki bi bila pripravljena sprejeti oskrbo na svoj račun, naj vloži pismeno ponudbo pri upravi «Slovenca» pod šifro «KUHARICA»

MLINAR v srednjih letih, vešč v vseh panogah mlinarstva, oženjen, trezen, pošten ter marljiv, ZELI PREMENITI SLUŽBO takoj ali pozneje. Nastopi lahko tudi sam. — Naslov pri upravi «Slovenca» pod številko 4254.

3 stručnike

(HOBELBANK) — malo rabljene, z orodjem vred PRODAJ. — Naslov poveprava «Slovenca» pod št. 4342.

Lepa vila na Bledu

(VRT, NJIVA), takoj prosta, se PRODA ali ZAMENJA s hišo (vilo) v Ljubljani s prostim stanovanjem. Naslov pri upravi lista pod številko 4305.

NAPRODAJ JE NOV

mizni štedilnik

KOROŠEC, Dolenjska cesta 48. 4332

KUPUJEM

suho bukovo oglje.

Naslov pri upravi lista pod št. 4330.

LAN negoden ali goden, KUPI ali ZAMENJA za platno TOVARNA ŠINKOVEC, GROŠUPNJE. 4334

Bencin - motor

in MLATILNICO v dobrem stanju, radi električne napeljave, ugodno PRODA KMETIJSKO DRUŠTVO v MENGŠU. 4236

RADI POMANJKANJA PROSTORA prodajamo z našega skladišča vsako količino

drv za kurjavo

(odpadke od žage) — hrastove in bukovne po znatno znižani ceni. — «DRAGA», lesna industrija (Steiner) — parna žaga, Jeranova ulica št. 14. 4159

POZOR TRGOVCI!

Z razpečavanjem pri sedanjih draginjah vsaki družini NEOBHODNO POTREBNEGA KONSUMNEGA PREDMETA dosežete STALNI in OBILEN ZASLUZEK. — Pismena pojasnila se dobe pri

M. MUŠIČ - Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.**ŠPIRIT**

rafiniran in gorljivi, vino, konjak, rum in vsakovrstni likerji, vedno in v vsaki množini na zalogi:

„VINEA“ d.z.o.z.
Rudnik pri Ljubljani

Izdaja konzorcij «Slovenca».

Odgovorni urednik: Mihael Moškerc v Ljubljani.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BNK

17.000

raznih najpotrebnejših trgovskih in tehničnih izrazov z objašnjenjem njihovega pomena pod naslovom «Terminologija trgovskih znanosti»

druga izdaja

je ravnokar izšla. Po povzetju pošilja

Privredna knjižara

Zagreb, Peščenica VI. br. 9/H

Knjižarne dobivajo velik popust!

Najugodnejša prilika
za nakup drv!

Vsled pomanjkanja prostora oddajam po ZNATNO ZNIZANI CENI DRVA (trda in mehka, odrezki od žage in parket) v vsaki množini. Pri večjem naročilu se dostavljajo drva tudi na dom. — IVAN SIŠKA, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, METELKOVA ulica št. 4. — Telefon št. 244. 4071

Ravnokar je dospela velika količina

boksa, ševro, laka
krupona, djona, in pol vratov, okrajine, podplatov itd.
Jos. L. Račiča sin d. d.

Zagreb

Duga ul. 5

OBRtnA BANKA V LJUBLJANI**Vabilo na podpisovanje delnic.**

III. emisija delnic.

Izvršuje sklep Občnega zbora delničarjev Obrtne banke v Ljubljani, z dne 18. aprila 1922 sklenil je v to pooblaščenim upravni svet na temelju odobrenja ministerstva za trgovino in industrijo št. VI 3417 ddo 30. junija 1923 provesti zvišanje delniške glavnice od Din 1.250.000— na

Din 2.000.000—

z izdajo 15.000 novih delnic po nominalnih Din 50— v skupnem znesku Din 750.000— pod sledečimi pogoji.

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na vsaki 2 stari delnici 1 novo po kurzu Din 50— prištevisi Din 750 za stroške in obresti za komad. Plašči starih delnic se imajo pri podpisovanju predložiti v svrhu odkolekovanja.
2. Ostalih 2.500 delnic je na razpolago delničarjem oz. novim subskribentom po tečaju Din 55— prištevisi Din 750 za stroške.
3. Delnice participirajo s polovico kupona na čistem dobičku za l. 1923.
4. Subskribcija se vrši v času od 15. julija do 15. avgusta 1923 pri Obrtni banki v Ljubljani in njeni podružnici v Ljutomeru ter pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju, Mariboru, Ptuj, Brežicah in Kranju.
5. Kurzni dobiček, ki nastane iz izdaje novih delnic se po odbitku vseh stroškov in pristojbin pripiše rezervnemu zakladu.
6. Pravico do repartitije si pridržuje upravni svet in se za nedodeljene delnice vplačani zneski vrnejo s 6% obrestmi.
7. Za uspeh te emisije jamči posebni sindikat.

Upravni svet Obrtne banke
v Ljubljani.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markuš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:

Remžgar & Smerko, Florijanska ul. 15.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovcov v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18.
Korn T., Poljanska cesta št. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA:

pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarne, stroje popravila in prenavlja
Ludovik Baraga, Šelenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče št. 5.

STAVB. IN OALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 1.

SPEDICIJSKA PODJETJA:

«Čehoslovija» d. d., Sodna ul. 3, Tel. 400.

Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7—9.

TROOVINA Z ŽELEZNINO:

Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana.

TRGOV. Z DEZNIKI IN SOLNČNIKI: Mikuš L., Mesni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM: Fran Erjavec, pri «Zlati lopatic», Valva zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHITVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 17.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Hamburg-Amerika linija in
United-American Lines Inc.

Miljalka

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 20

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko. Izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsak teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

I. G. Drašković, Zagreb

«B» cesta pri državnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD: Balkanska ulica 25.

SUŠAK: Jovo Gj. Ivošević, Karolinska cesta 160.

SPLIT: Ante Bulić, Diklecijanova obala 13.

GRUŽ: Ivo Lovričević.

BITOLJ: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp., Bulevard Kralja Aleksandra 187.

VEL. BEČKEREK: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike spremlja do Hamburga družbeni uradnik

